

טוראי צבי גרינברגר ז"ל

בן פסיל ודוד

נולד בכפר קולוצ'בה, צ'כוסלובקיה
בתאריך כ"ג בטבת תרפ"ו, 9/1/1926

התגורר בירושלים
שרת בחיל הרגלים
נפל בעת מילוי תפקידו בשירותו

ט"ו באיר תש"ח, 24/5/1948

נקבר בבית העממי הצבאי הר הזיתים

חלקה: 2 שורה: 1 קבר: 4

בן 22 בנו פלו

קורות חיים

בן-הזקנים (הבן החמישי) של פסיל ודוד, נולד ביום כ"ג בטבת תרפ"ו (9.1.1926) בכפר קולוצ'בה, בחלק הקריםו-רוסי של מחוז מרמורש (או בצ'כוסלובקיה). אביו קיבל "סמכה" לרשות אך לא עשה את תורתו קרדום לחפור בו והיה לסתור חקלאי. צבי למד בבית-ספר עימי משלתי וב"חדרים" וספג מילדותו אווירה ציונית מהפגישות ומהשיעורים בעברית שערכ סניף "בני-עקיבא" שבכפר (שגורו בו עשרה משפחות של יהודים שורשים, קהילה כפרית טיפוסית במחוז מרמורש) ובבית הוריו, שאיפת חייו הייתה לעלות לארץ-ישראל, וביחוד מאז עלה אחיו הבכור עוד בשנות השלושים. הוא נרשם ל"עלית-הנוער" מטעם תנעתו, ועל התנדבות אמו, שהיתה כבר אלמנה ושאר בניה נתפזרו, התגבר באימוי התאבדות וביבci. בפסח ת"ש קיבל הודעה על מועד עליתו וכשנסע לבודפשט להצטרף לשירותה, נדחה ברגע האחרון והוכרח לחזור הביתה ללעגם של הגויים השכנים. אחרי חצי שנה קיבל הודעה, שתורו הגיע.

בינתיים כבר שלטו הגרמנים למשה בהונגריה ובמדבר המערבי התדרק רומל על שערי הארץ. כשהתגנדה אמו בשל כך לנסייתו, השיב: "לא אשאר, אף אם חס ושלום ייכנסו הגרמנים לארכצנו, מוטב שאמות שם ולא בין שונאיינו בונכר". הפעם לא דחוו ואחרי מסע יבשתי דרך קונסטנטינוסיה, תורכיה וסוריה הגיעו דרך ראש הנקרה ביום 14.5.1941 לחיפה, נשק את אדמתה, הרטיבה בדמות ובירך "שהחינו". אחרי מנוחה קצרה בבית אחיו הבכור בירושלים למד ועבד שלוש שנים בכפר-הנווער הדתי ליד חיפה ושירות בו שנה כנווטר, ואת הכל עשה במסירות ובלהת, שבאו לידי בטוי גם בסיפורים, רישומות ושירים שכותב. הוא התמסר לעבודת חינוך והדרכה בקרב העולים הצעירים מהארצות השונות ונתחבב עליהם מאוד. בחברת הנוער נראה עלייז וושאע ביטחון ואמונה, כחובת מחנן, ובלבו נשא את אבל היחיד על בני משפחתו והמוני חבריו מילdotו והמוני בית-ישראל שנספו בשואה הגדולה ואת זumo על השלטון המדכא בארץנו. כשנפלו חבריו נפלו ואילה במערכה על גבעת חיים נגד הבריטים קרא על שמו שתי קבוצות-נווער במוסד. תוך כדי עבודתו בהדרכה הירבה להגות בספרי חינוך כדי לשכלל את עבודתו וקנה לו שם כמחנן בחסד עליון. הוא הועבר זמנית להדרכה במוסד "יקיר" שבכפר הראה, ואחר-כך לעבודה קבועה בבית-הילדים שליד בית-צערות "מזרחי" בירושלים. בכל מקומות פעולתו השתתף באימוני ה"הגנה" והשתלם בטיפול במקלע, במרגמה ובחבלה וקורס ממושך אחד עבר במשוואות יצחק שהרי חברו, מקום מושבו של אחד מאחיו. את פעולותיו ב"ההגנה" הסביר גם מאחיו, לבל ינסו לרך את לבו בחרדתם לשלוומו.

משחילה מלחמות-העצמאותות גויס תחילה גיס חלקי להגנת ירושלים תוך כדי המשכת עבודתו החינוכית. אחר-כך גויס גיס מלא בגודוד "מוריה", אך את הקשרים עם חבריו לא הפסיק. בהופיעו בינויים בחגיגת ט"ו בשבט תש"ח, שבגלל מצב החירום עברה בלי נטיות, אמר להם בנאומו: "נגיד זאת לאדמה שלנו, כי לא שכחנו, כי לא בנו האשם שאין אנו נוטעים עצים. גם היא בודאי יודעת זאת, כי היא סופגת כמעט בכל יום דם חם של אחינו הרוצים להפריחה". צבי השתתף בשיירה הראשונה לגוש עציון ובשיירות אחרות, בדרך לקסטל ועוד. וכשעברו ימים אחדים והוא לא נשלח לפועל, היה זעף ומר-נפש על ביטול ללא תועלת של הזמן היקר למולדת. כשהכתב לו חבר פרטיט ממוקם שירותו, הזהיר אותו באיגרת-התשובה, שימנע להבא מפרט סודות צבאיים בדיור ובכתב. בשירו "צועה" כתב: "ובמומיyi בשדה הקרב, בין סימאות עיר, או אם

בהריהם המוות ימצאני, אל תשפידוני, דמעה מעיניכם אל תזילו! בחשאי,
בайн רואה, העבירוני להר הזיתים ורגב אחר רגב על גבי הפילו וכתום
המעשה והגולל ייסתם, שבו לעבודתכם והחרישו - החרישו".

ביום ו' באייר תש"ח, למחמת נפילת גוש עציון, בהיותו חרד לגורל שלושת
אחיו שלחמו במערכות ירושלים, גוש עציון וכפר דרום, נענו לדרישתו
והוא נשלח בתגבורת אל העיר העתיקה. באיגרת-הפרידה שהשאיר בבית
אחיו דרש שוב שלא יתעצבו אס יפול בקרב, כתוב הוראות בדבר חלוקת
עוזבונו (ספרים) ופרעון חובותיו מסכומים המגיעים לו, וסיים: "ולכם,
החיים, אשריכם שזכהتم לראות את ממלכת יהודה בתקומתה". ביום
י"ב באייר תש"ח נפצע בעינויו מרטיסי פגז ובשומעו בבית-החולמים שחברו
ליד מקלע ה"ברון" נפל, חזר אל העמדה והמשיך להילחם. ביום ט"ו באייר
תש"ח (24.5.1948) כשהיה צורך להעביר את ה"ברון" לעמדת
"המלכודת", דרש בתוקף שהוא עצמו יילך שמה עם המקלע, ומשם
המיטיר אש בלתי-פוסקת בחיליל האויב ומונע מהם להתקרב אל הבניין
ולפוצצו, עד שנפגע מצורור כדורי מקלע בראשו ומת. נפטר בעיר העתיקה
בירושלים. ביום כ"ו בתמוז תשכ"ז (3.8.1967) הובא למנוחת-עלומים
בהר הזיתים.

שמו נחקק באנדרטה שהוקמה בבית העלמין הצבאי בהר-הרצל לזכר
חללי הרובע היהודי ולזכר לוחמים שנפלו במערכות על ירושלים והובאו
לקבורה בהר-הזיתים.

צבי גרייברגר

כל דובנווּ ל... את שאר הספרים מסרו לחברי וידידי אריה
מלמד והוא יעבידם בספריה של בניינ'עודה. ל... אני חייב... זאת
תשולם מחר...
אלו כל הבקשות אשר היו לי אליכם ואני תקווה כי חמלאו
אחריתן.
ולכם, החיימ, אשראיכם שזכהיתם לראות את
ממלכת יהודה בתקומתה!
אחיכם ורעלכם,

ב"ה, ה' באיר תש"ח
ירושלים עיר הקודש *

ACHI V'RUEVI

אם לא אוכל לחזור משדה הקרב ולהזכיר את חג הנצחון של העם
העברית, אז נא יעכיר הדבר את רוחכם. לא בודד אהיה. יש טעם בדבר.
אין טעם להרבות במילים.
אני מקווה שאתם תשכלו לעשות הכל בדרך.
בנוגע לרכושי אבקשכם לחלקו כחלקם:

* נכתב שניים עשר יום לפניו נפלו.

צֹאָה
וּבָמוֹתִי בָּשָׁדָה הַקָּרֶב,
אוֹ בֵּין סְמֻטָּאות־עִיר,
אוֹ אֲם בְּהָרִים
הַמִּוֹת יְמָצָאִי, —
אֲלַפְסְפִידּוֹנִי,
דָמָעָה מַעֲינִיכֶם
אֲלַפְנִילּוֹ!

בְּחַשָּׁאי, בְּאַין רֹאָה,
לְפָרַ-הַזִּיתִים הַעֲבִירָוי
וּרְגַב אָמַר רַגְב
עַל גְּבֵי הַפִּילּוֹ.
וְכַתְם הַמְּעַשָּׂה —
וְהַגּוֹלֵל נִסְתָּם,
שׁוּבוּ לְעַבּוֹדָתְכֶם
וְהַתְּרִישׁ — הַתְּרִישׁ . . .

לְמַה תְּלַעַן לִי,
פּוֹכְבִּי־מְרוּם רְחוּקִים?
לְמַה תְּחַשֵּׁכְנוּ בְּעָדִי,
שְׁתִּקְיָה־עֹלָם?

לְמַה לִי תְּלַעַג,
מְרַגְּרַלִי,
וּבָנְ-אָדָם קַטְנָטוֹן אָנִי?

אַתֶּם גִּיאִים וּוֹתְרִים
וּבָכֶם סְודֹת כְּמוֹסִים;
גָלוּ לִי וְהָרוּ לִי —
פַּדְךָ לְאַיִן . . .

דָּרְכִּי־תְּבֵל הַן תְּסֻמּוֹת
וְאַנִי תֹּועֶה,
אוּבֵד אָנִי . . .